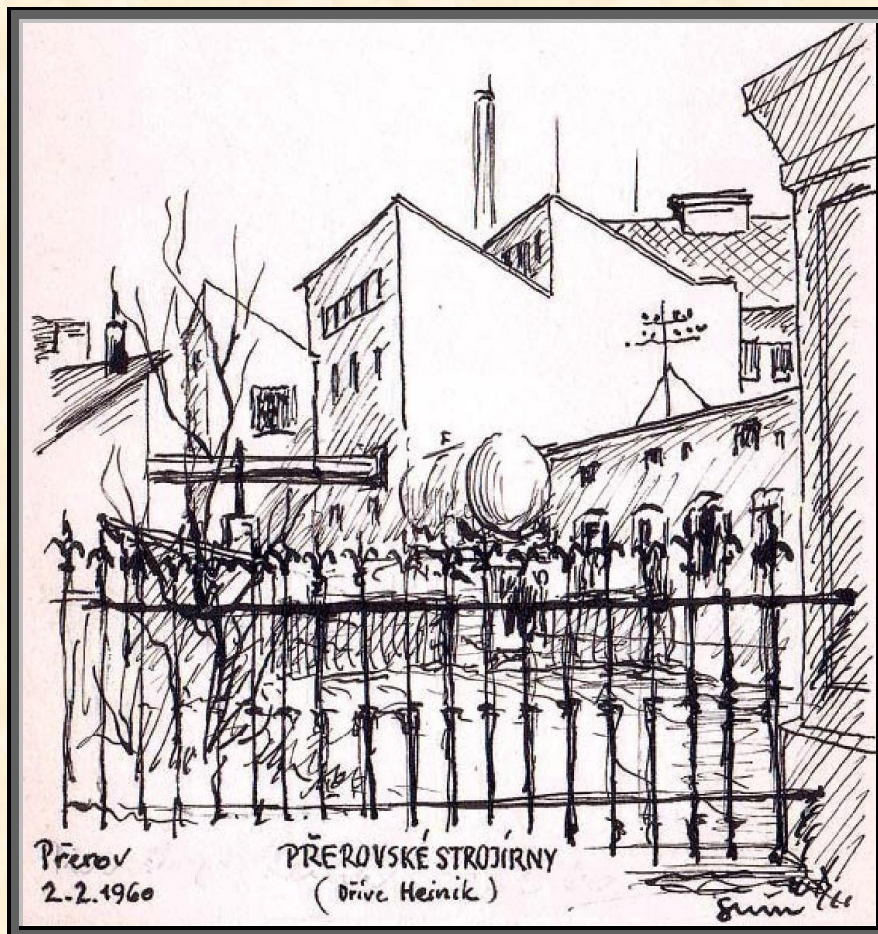

Továrna Heinič a Juta

Dnes už jen kovová brána připomíná v proluce Škodovy ulice dřívější existenci fabriky, která zaměstnávala více než čtyři stovky lidí. Strojírenskou výrobu v těchto místech založil už v roce 1863 Vincenc Heinič, postupem času k budově přistavil další objekty, až vznikl průmyslový komplex. V roce 1872 spustil provoz provazárenského zboží a nadále tu fungovala i strojírenská výroba. Konopná lana a jutové pytle se v této fabrice vyráběly ještě na konci dvacátého století a v provozu byla i slévárna. Až stavební uzávěra kvůli plánovanému průpichu v 90. letech stopla provoz slévárny a v roce 2001 ukončila i provoz Juty.

Pohled na slévárnu, jak ji zachytil v 60. letech minulého století Miloš Sum

Továrník Vincenc Heinič měl velké zásluhy na rozvoji strojírenské výroby v Přerově. Narodil se v Lukavci u Fulneku v roce 1818, zemřel v roce 1884 v Přerově. Spolu s Josefem Mendem zahájili provoz v mědikovecké dílně, jež byla umístěná v nynější Blahoslavově ulici číslo 72, vchod měla z Jateční ulice. V roce 1859 Vincenc Heinič zaměstnával 30 dělníků, někdy i více. V dílně se zpracovalo ročně 220 q mědi, 150 q mosazi, 100 q kovaného železa, 120 q litého železa a 30 q plechu. Výroba tak nabyla továrního charakteru.

Firma Heinič zaměstnávala až 450 lidí

V roce 1863 postavil Heinič obytný dům čp. 692 v trati Opleta, mezi dnešní Škodovou a Kramářovou ulicí, a také provozní dílny nové továrny. V tomto období Heinič ještě rozšířil produkci o výrobu cukrovarmických strojů.

Zapomenutý Přerov

V roce 1870 Heinič přikoupil za 1000 zlatých v trati Opleta další pozemky v těsném sousedství mědiřovecké továrny. Na pozemcích vznikla stavba, která zprvu pozůstávala z dílny na výrobu provazárenského zboží, ale později k ní přistavěl další objekty - větší skladiště a v roce 1884 ještě přístavbu nového průmyslového objektu. Provoz provazárny započal v roce 1872.

Společníkem ve firmě se Vincenci Heiničovi stal inženýr Richard Končelík, který si vzal za manželku Heiničovu dceru Adolfínu. V roce 1875 se obě továrny osamostatnily, do přádelny byl jmenován prokurista, továrnu na měděné a kovové zboží vedli oba majitelé dále sami.

Vstupní brána ze Škodovy ulice do závodu Juta.
Snímek vznikl v 70. letech minulého století, kdy v Jutě pracovalo 300 lidí

Po smrti Vincence Heiniča v roce 1884 převzala závod Adolfína Končelíková, která zdědila veškerý majetek firmy - továrnu na měděné a kovové zboží i přádelnu konopí s parními stroji, skladištěm a vedlejšími budovami. V roce 1888 pracovalo u firmy Heinič 137 dělníků, z toho 60 žen.

Adolfína Končelíková navázala kontakty se dvěma anglickými inženýry Hansem Hamiltonem Bennem a Arthurem Newmanem Darem, s nimiž založila roku 1901 společnost pro kovovou a strojní výrobu pod názvem Heiničs Erben & Comp., přádelna zůstala pod starým názvem.

Majitelé investovali značné finanční částky do rozvoje strojní výroby, zreorganizovali ji na strojírenský závod s produkcí třecích spojek pod značkou Benn. V roce 1908 postavili a zprovoznili ještě novou slévárnu. V prvním desetiletí první republiky pracovalo u firmy ve všech provozech již 450 zaměstnanců.

Slévárnu i tkalcovnu čekalo znárodnění

Po válečných letech došlo ke znárodnění firmy. Okresní národní výbor v Přerově zavedl pro firmu Heinič 10. května 1945 národní správu. Na základě výnosu ministerstva průmyslu z 25. července 1946 byl ustanoven národním správcem provozu tkalcovny národní podnik JUTA, továrna juty a konopí v Praze. Strojárna Heinič byla od srpna roku 1948 spolu s dalšími strojírenskými podniky v Přerově a ve Vlkoši začleněna do národního podniku První brněnská a Královopolská strojárna, závody Klementa Gottwalda Brno.

V roce 1954 přešla celá strojírenská výroba z provozu Heinič do nového závodu. To umožnilo provést potřebnou generální opravu slévárny ve Škodově ulici. Musel být řešen i nedostatek sušících prostor

Zapomenutý Přerov

a opravovaly se i šatny a koupelny. V této době slévárny všech sloučených závodů v Přerově již tvořily společný cech. V roce 1958 se přistavovala u Heiničky ve Škodově ulici nová slévárenská hala pro strojovou výrobu a uskutečnila se úprava ruční formovny. Do nové provozovny s vysokou a světlou střechou se ve Škodově ulici v 60. letech minulého století pak soustředila veškerá slévárenská výroba ze všech provozů.

Závod Juta k 1. lednu 1972 zaměstnával 310 zaměstnanců, z toho 233 žen a 77 mužů. Motouzy a šňůry se distribuovaly prostřednictvím podniku Řempe po celé republice, odběrateli pytlů se staly výkupní podniky, sladovny a cukrovary. Část produkce pytlů putovala do Nizozemí, Dánska a Švédska.

V prosinci roku 1992 byla ve slévárně ve Škodově ulici provedena poslední tavba, poté byla výroba převedena do slévárny v areálu Přerovských strojíren. V důsledku havarijního stavu objektů bývalé slévárny byla v polovině roku 2009 na ploše asi šesti hektarů provedena demolice tří výrobních hal a správních budovy.

Provoz v přerovském závodě Juta skončil v lednu roku 2001. Jako důvod vedení společnosti uvedlo, že kvůli dlouhodobé stavební uzávěře a plánovanému průpichu nebylo možné investovat do modernizace provozu.

S plánovaným průpisem města, který by se měl začít stavět v nejbližších letech, tak definitivně zanikne i brownfield bývalého areálu firmy JUTA a slévárny Heiničky. Zmizí i vybydlené domy pro sociálně slabé ve Škodově ulici, které se staly ghettem města. Otevřené území s dopravní tepnou bude výzvou k novému urbanistickému řešení území.

Zdroj: Přerovské listy (2017)